

Марія Папіна

СЛУЖБА БОГОВІ Й БАТЬКІВЩИНІ

Хто ж цей чоловік, який обґрунтував ще на початку минулого століття систему виховання не на якомусь абстрактному “комуністичному ідеалі”, а на ідеї залучення молодих людей до служіння Богові та Україні, стверджуючи першість віри в Бога у виховному процесі. Причому, виводив цей найголовніший постулат із традиційної народної педагогіки та одвічних християнських цінностей. Ким був той, хто будував свою методику на основі Слова Божого та написав і розробив педагогічні принципи, які були альтернативою “великому” А. Макаренку? Григорій Григорович Ващенко народився 23 квітня 1878 р. у с. Богданівка Прилуцького повіту Полтавської губернії (нині Прилуцький район Чернігівської області). Походив майбутній педагог із давнього козацького роду.

В усіх своїх працях Григорій Григорович послідовно відстоював і розвивав ідею виховання молоді на біблійній основі. Він вважав, що нерозуміння основних засад Слова Божого призводить до деградації, розділення, занепаду. Неповага до Бога призводить до неправильного розвитку педагогіки як науки і нівелювання посади педагога як високого поклику формувати людські душі.

Педагог-богослов піддає сумніву вартість наскрізного, всеохоплюючого прагматизму сучасного світу, що здрибнює життєві цілі людини. Погодьтеся, такі погляди є актуальними, особливо для виховання сучасної молоді, що зорієнтована на прозахідну теле-, аудіо-, відеопродукцію і найголовнішими вважає матеріальні потреби, забуваючи про моральність, людяність, духовність.

Ващенко-психолог на противагу сучасній нігілістично-споживацькій психології окреслює новий ідеал – християнський виховний ідеал, що включає в себе євангельський виховний ідеал у його історичних і національних формах, і загальноєвропейський виховний ідеал, який також має християнське підґрунтя. Таким чином, Г. Ващенко буде виховний ідеал української людини на двох основних принципах: християнської моралі й української духовності, що витворилась протягом історії країни. Головним завданням у вихованні української молоді Г. Ващенко бачить виховання волі й характеру під високим гаслом: “Служба Богові й Батьківщині”.

Григорій Ващенко логічно показує, що в усіх важливих справах українець звертається до Бога, що на цьому передусім ґрунтується оптимізм народу. “Оскільки Бог – це Правда, то Правда переможе в особистому і громадському”, – переконує він. Висока мужність і хоробрість українців також підтримуються вірою в Бога та безсмертя душі. Український лицар живе для Батьківщини. Він завжди готовий віддати за неї своє життя. Отже, джерелом моральності є Бог і Батьківщина.

Патріотизм і духовність формуються, на його думку, насамперед засобами релігійного виховання, що яскраво показано в його праці “Виховання волі і характеру”, а саме в сім’ї та школі. Усе ж головну роль у формуванні духовності, на думку педагога, відіграють церква разом зі школою, що знаходяться у великій залежності від сім’ї.

Кожна людина мусить обов’язково задуматися над тим, що вона особисто може зробити для Батьківщини. Він застерігає проти того, щоб це не перетворилося просто на розмови, бо “серед інтелігенції, – з боєм пише він, можна зустріти людей, що добре вміють розмовляти про службу Батьківщині, а на ділі служать лише своїм особистим інтересам”. Як педагог він пояснює: “Службу Батьківщині треба усвідомлювати не лише як... обов’язок, а як сенс усього свого життя, без чого не варто жити. Джерелом натхнення в такій героїчній службі Батьківщині може бути свідомість обов’язків перед нею, сполучена з палкою любов’ю до неї, до свого народу. А любити свій народ можна лише при наявності високої національної свідомості”. З метою її формування він звертається до національного фольклору. Таким чином, ідеал українського виховання ґрунтується на двох головних цілях: служіння Богові та служіння своїй нації.

Бог – це абсолютна Правда, Любов, Справедливість, Краса тощо. Нація – земна спільнота, в житті якої повинні реалізуватися її власні та вселюдські вартості. У контексті сказаного в попередніх розділах Бог і Україна – це поняття, які становлять вершину системи вартостей і певною мірою визначають зміст ярусів, які розташовані нижче. У педагогічному сенсі виховний ідеал – це людина, яка служить Богові й Україні.

Список використаної літератури

1. *Бойко А. М.* “... Служба богові й Батьківщині” : Григорій Ващенко: альтернатива поглядів і оцінок : наук.-метод. посіб. / А. М. Бойко. – Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. – Київ : [Б. в.], 2001. – 425 с.
2. *Погрібний А.* Виховний ідеал педагога-державника: Григорія Ващенка / А. Погрібний // Освіта, 1998. – № 29-30. – С. 1-3.
3. *Погрібний А.* Григорій Ващенко: віхи біографії / А. Погрібний // Освіта, 2003. – №12. – С. 8.
4. *Погрібний А.* Доповідь на 3-ому Конгресі Всеукраїнського Педагогічного Товариства ім. Г. Ващенка / А. Погрібний // Освіта, 2000 – №60. – С. 2-7.